

Poznávame Ježiša Krista očami evanjelistu Marka (1.)

Tento liturgický rok čítame v nedele Markovo evanjelium. Preto by sme si – aj z príležitosti „Nedele Božieho slova“, ktorá sa slávi 3. nedeľu v období „Cez rok“ – priblížili postupne Markovo evanjelium. Urobíme tak preto, aby sme ho lepšie chápali, keď ho počas roka budeme počúvať po jednotlivých častiach.

Ak chceme pochopiť Marka, musíme si uvedomiť niektoré dôležité skutočnosti, ktoré sa teraz pokúsime vysvetliť.

Spomínaj a rozprávaj

Židovská a kresťanská viera nie je ideológia, ktorá by sa dala odovzdávať ako teoreticko-praktický náukový celok. Nie je to ani cesta osvietenia, ktoré sa dá dosiahnuť duchovnými technikami. Nie je ani tajomstvo, do ktorého sa dá preniknúť pomocou rituálov. Židovská a kresťanská viera je zjavenie Boha v priebehu dejín, najprv v udalostiach židovského národa a potom v Ježišovej osobe. Tento Boh je *manikos éros* (ako hovorí biblista Silvano Fausti), teda *šialená láska k človeku*, ktorý sa zaoberá človekom.

Antický svet bol poznačený postavami gréckej mytológie. Jednou z najznámejších postáv bol Odyseus, ovládaný nostalgiou návratu – túžbou po domove, ktorý kedysi zažil (bola to túžba návratu do minulosti). Náš Boh nám prostredníctvom Abraháma ukazuje, že človeka nestvoril pre minulosť (v ktorej nie vždy je všetko dobré) ale pre budúcnosť, v ktorej nás čaká On – milujúci Otec. Preto náš život má byť poznačený radostnou nádejou stretnutia s Otcom, ktorý je nekonečná Láska a nie smútkom nad tým, čo v minulosti nebolo dobré.

Viera je teda stále zakusovanie nových a oslobodzujúcich vzťahov k sebe, k druhým a k Bohu. Tieto vzťahy vychádzajú zo všetkého, čo prežívam, na čo môžem spomínať a o čom môžem rozprávať druhým. Aby aj oni – vďaka

môjmu rozprávaníu – mohli zažiť svoju osobnú skúsenosť s Bohom. Podobne, ako keď Ježiš poslal uzdraveného z posadnutosti v Geraze: „*Chod domov k svojim a zvestuj im, aké veľké veci ti urobil Pán a ako sa nad tebou zmiloval*“ (Mk 5, 19).

Celá Biblia je jednou veľkou naratívnou katechézou, teda rozprávaním o tom, čo urobil Boh a čo sa stalo „**pre mňa**“. Sú to dejiny, ktoré ako každé iné dejiny žijú v spomienkach a odovzdávajú sa rozprávaním. A veriaci človek je ten, kto ich počúvaním prijíma, aby ich znova osobne prežíval vo svojom vlastnom životnom príbehu.

Evanjelium podľa Marka

Keď Marek rozpráva Ježišove príbehy v písanej podobe, chce nás priviesť ku kontemplácii Boha – ukrižovanej lásky. To je „evanjelium“ – teda radostná zvesť, ktorá očisťuje od akéhokoľvek obrazu Boha, ktorý si človek oddávna vytvára alebo popiera.

Osobu Ježiša tu vidíme očami prvých učeníkov, ktorí len s námahou dospeli k poznaniu, že je Spasiteľ a Pán, čo ich viedlo k rozhodnutiu, že na ňom sa oplatí založiť svoj život.

Podmetom každého jednotlivého úryvku je Ježiš, ktorý niečo pre niekoho robí alebo niečo niekomu hovorí. Ten „niekto“ – obvykle nepomenovaný – som ja, čitateľ (poslucháč). Teda MNE chce Pán urobiť alebo povedať to, čo sa v evanjeliu hovorí. Nie som teda len obyčajný divák. Stávam sa spoluaktérom tohto rozprávania. Samozrejme, v úplnej slobode. Len ak po tom túžim a o to prosím.

Text evanjelia má otvorenú štruktúru. Jeho koniec odkazuje na začiatok a pozýva tak čítať znova a znova, pretože na základe toho, čo som už prečítal a následne zakúsil, získavam nové poznanie a novú túžbu dozvedieť sa.

Najprv je to túžba spoznať Ježiša: kto je On? Potom nasleduje túžba spoznať ho v podobe: aký je? Po tomto spoznaní prichádza túžba zotrvať s Ním. Potom prichádza k porovnávaní sa s Ním: nakoľko sa mu podobám, pripodobňujem?

Tento vzťah sa postupne prenesie do môjho prežívania krstu, ktorým som bol „zaštepý“ do Jeho tajomného tela – Cirkvi. Vzťah s Ježišom ma zároveň vedie k prežívaniu a častému prijímaniu Eucharistie. I keď samotné prijímanie Eucharistie nie je vrcholom môjho kresťanského života, ale je neodmysliteľnou súčasťou toho, aby som tento vrchol

dosahoval (stále viac sa podobal Kristovi) v postojoch lásky voči sebe, ľuďom a Bohu.

Kto bol evanjelista Marek

Aby sme pochopili Markovo evanjelium, je dobre vedieť aspoň základné údaje o ňom samom.

Ján Marek (ako ho označujú Skutky apoštolov) bol synom zámožnej vdovy Márie, u ktorej sa zhromažďovalo prvé jeruzalemské kresťanské spoločenstvo, a bratancom levitu Barnabáša. Jeho prvé meno Ján sa používa zriedka, kým jeho prímenie Marek sa vyskytuje bežne. Barnabáš a Pavol ho vzali so sebou z Jeruzalema do Antiochie a odtiaľ na prvú misijnú cestu; z nej sa však predčasne vrátil do Jeruzalema a tým načas stratil Pavlovu dôveru. Potom sprevádzal Barnabáša na ostrov Cyprus. Neskôr však bol Marek po boku uväzneného Pavla a potom ako pomocník apoštola Petra v Ríme, ktorý ho nazýva svojim duchovným synom. Počas druhého Pavlovho väznenia Marek nebol v Ríme, ale niekde inde spolu s Timotejom. Euzébius údaj, podľa ktorého bol Marek biskupom v Alexandrii a tam vraj zomrel mučeníckou smrťou, je neskoršieho pôvodu a historicky je veľmi nepravdepodobný (Klement Alexandrijský a Origenes sa o tom nezmieňujú).

Charakteristické črty Markovho evanjelia.

Z literárneho hľadiska sa Markovo evanjelium vyznačuje jednoduchým, názorným štýlom, rečou oplývajúcou semitizmami a latinizmami. Jednoduché vety sa uvádzajú zväčša spojkami („a“, „i“, „a potom“ atď.) a dáva sa prednosť priamej reči. Marek často používa historický prítomník (asi 150-krát), jednotlivé udalosti uvádza príslovkami času (napr. „hneď“, „len čo“, „tu“ a pod.), pri ich opisovaní si všíma podrobnosti a zobrazuje ich živo a názorne. Marek viac ako ostatní evanjelisti opisuje city a dojmy konajúcich osôb, ba aj samého Ježiša („zlutoval sa nad ním“; „prísne mu pohrozil“; „s hnevom si ich premeral“; „vzdychol“; „namrzený im povedal“; „s láskou naňho pozrel“; „objímal deti“ atď.) a podčiarkuje Ježišovu ľudskú stránku (je hladný a smädný; je unavený a spí; opanuje ho strach pred smrťou; zomiera s výkrikom atď.). Marek venuje osobitnú pozornosť Petrovi, i keď spomína jeho chyby, čo by potvrdzovalo prvokresťanskú tradíciu, podľa ktorej evanjelista podáva svedectvo a kázanie apoštola Petra. Z obsahovej stránky sa Markovo evanjelium vyznačuje tým, že v ňom prevládajú

Ježišove činy, kým jeho reči ustupujú do úzadia (uvádzajú sa iba dve reči: podobenstvá o Božom kráľovstve a eschatologická reč; chýba reč na vrchu, prípadne na rovine. O to početnejšie sú spory so židovskými vodcami: päť polemických rečí v Galilei a päť v Jeruzaleme. Markovo evanjelium bolo totiž určené predovšetkým ľuďom, ktorých spolu s Pavlom, Barnabášom a neskôr Petrom stretal na svojich misijných cestách. Podľa náznakov v eschatologickej reči redakcia spisu patrí do obdobia pádu Jeruzalema, teda okolo roku 70 po Kristovi kedy už prvotná Cirkev chápala, že evanjelium nepatrí len židovskému národu, ale všetkým ľuďom.

Náš plán

V Markovom evanjeliu nás na Ježišovu identitu upriamujú tri mimoriadne momenty, ktoré zároveň zosilňujú pohľad na jeho život. Sú to krst, premenenie a smrť Ježiša Krista. Ide o tri osobitne dôležité zjavenia, ktoré potvrdzujú úvodný verš Markovho evanjelia: *Začiatok evanjelia Ježiša Krista, Božieho Syna.*

Tieto tri momenty majú zároveň spoločné charakteristiky, ktoré nám priblíži nasledujúca tabuľka a nad ktorými sa postupne spoločne zastavíme:

<i>KRST (1, 9-11)</i>	<i>PREMENENIE (9, 2-8)</i>	<i>SMRŤ (15, 33-41)</i>
Roztrhnuté nebo	Premena rúcha	Roztrhnutá opona svätej
Zostúpenie holubice	Zostúpenie oblaku	Zostúpenie tmy
Hlas z neba	Hlas z oblaku	Ježišov výkrik
Ty si môj milovaný Syn	Ty si môj Syn, v ktorom mám zaľúbenie	Naozaj tento bol Boží Syn
Ján ako Eliáš	Ježiš s Eliášom	Volá Eliáša?

Teším sa na naše spoločné stretnutia pri Markovom evanjeliu.